

ΥΠΟΜΝΗΜΑ

για τα ΤΣΔ

Υποβλήθηκαν ΤΣΔ που αφορούν σε 57 από το σύνολο των 66 ΟΤΑ.

Οι δήμοι Ν. Ιωνία –Φιλαδέλφεια/Χαλκηδόνα-Ηράκλειο-Μεταμόρφωση υπέβαλαν κοινό ΤΣΔ. Ο Δήμος Ηρακλείου υπέβαλε και ξεχωριστό ΤΣΔ σε επίπεδο δήμου. Ο Δήμος Μαραθώνα υπέβαλε 2 ΤΣΔ με διαφορετική έως αντικρουόμενη προσέγγιση του θέματος. Σύνολο υποβληθέντων Σχεδίων προς επεξεργασία 57.

Η ενδεικτική δαπάνη για το σύνολο των δράσεων που συμπεριλαμβάνονται και έχουν κοστολογηθεί στα ΤΣΔ ανέρχεται σε **209.824.095,67 ευρώ**.

Επισημαίνεται ότι :

- Τα στοιχεία κόστους των προτεινόμενων δράσεων στα 9 από τα υποβληθέντα ΤΣΔ είναι ελλιπή ή/και λείπουν εξ ολοκλήρου. Μεταξύ αυτών είναι τα ΤΣΔ του Δ. Αθήνας και του Δήμου Πειραιά.
- Σε μεγάλο αριθμό ΤΣΔ **δεν προσδιορίζεται το κόστος** του προτεινόμενου **δικτύου κάδων** χωριστής συλλογής ανακυκλώσιμων υλικών, η χρηματοδότηση του οποίου προβλέπεται από τα ΣΕΔ.
- Το προαναφερθέν κόστος δεν περιλαμβάνει τις επί πλέον απαιτούμενες μονάδες επεξεργασίας βιοαποβλήτων η/και υπολλειμματικών συμμείκτων διαδημοτικής εξυπηρέτησης και τους ΧΥΤ.

Η Ομάδα Εργασίας για την 2^η αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ επεξεργάστηκε τα ΤΣΔ όπως υποβλήθηκαν /συμπληρώσεις ανεξαρτήτως αν έχουν εγκριθεί από τα Δ.Σ. των ΟΤΑ.

Η Ομάδα Εργασίας επεξεργάστηκε τα στοιχεία των ΤΣΔ όπως αυτά υποβλήθηκαν αρχικά και συμπληρώθηκαν στη συνέχεια ανεξαρτήτως αν έχουν εγκριθεί από τα Δ.Σ. των ΟΤΑ. Τα δεδομένα παρουσιάζονται στους Πίνακες 1 έως 6 που συνοδεύουν το παρόν υπόμνημα.

Α. Στοιχεία που αποτυπώνονται στα ΤΣΔ - Διαπιστώσεις (αναλυτικά στοιχεία στους πίνακες)

- Η υιοθέτηση των αρχών και της φιλοσοφίας του νέου ΕΣΔΑ και του ΠΕΣΔΑ Αττικής σε οραματικό επίπεδο είναι σχεδόν ομόφωνη. Η επιμέρους στοχοθεσία και τα χρονοδιαγράμματα που έχουν διατυπωθεί θεωρείται δύσκολο να επιτευχθούν έως το 2020.
- Για το σύνολο των ΤΣΔ η περίοδος 2 – 3 ετών είναι περίοδος μετάβασης με προτεραιότητα, σχεδόν για το σύνολο των ΤΣΔ, στην ανάπτυξη των δικτύων χωριστής συλλογής έως και τα Πράσινα σημεία.

- Σήμερα το κόστος μεταφοράς στην ΟΕΔΑ Φυλής επιβαρύνει κατά πολύ το κόστος διαχείρισης των ΟΤΑ.

Σχεδόν όλα τα ΤΣΔ κατά την εκτίμηση της μεταβολής του κόστους (ελάφρυνση), με την εφαρμογή των προτεινόμενων δράσεων, έχουν δύο παραδοχές: Επιβολή του τέλους ταφής και διατήρηση τέλους διάθεσης προς ΕΔΣΝΑ στα σημερινά επίπεδα (50 ευρώ [άλλοι 48 ευρώ]). Η Ομάδα Εργασίας επί του παρόντος δεν θα εκφράσει άποψη για την αποτελεσματικότητα της εφαρμογής του τέλους ταφής. Όμως κρίνουμε σημαντικό να σχολιάσουμε για το τέλος διάθεσης προς ΕΔΣΝΑ, ότι με τα μέχρι σήμερα ισχύοντα ο εκάστοτε κατ' έτος υπολογισμός του αναλογούντος τέλους αφορά **τον επιμερισμό των συνολικών δαπανών** βάσει των ποσοτήτων που διατέθηκαν από κάθε Δήμο, είναι απολογιστικός και δεν κοστολογεί ξεχωριστά τις επί μέρους λειτουργίες. Συνεπώς το τέλος διάθεσης δεν είναι σίγουρο πως θα παραμείνει αμετάβλητο.

- Τα ΤΣΔ, στο μεγαλύτερο μέρος τους, δεν προσεγγίζουν ιδιαίτερα την συλλογή απορριμμάτων από βιομηχανίες, παραγωγικές δραστηριότητες κλπ. Όπως, πλην ελαχίστων υστερούν στην καταγραφή των υφιστάμενων ρυπασμένων από την διάθεση αποβλήτων χώρων.
- Η χωριστή συλλογή ογκωδών και πρασίνων συμπεριλαμβάνεται σε όλα τα ΤΣΔ.
- Σε μεγάλο μέρος των ΤΣΔ ο στόχος για 40% χωριστή συλλογή βιοαποβλήτων επιτυγχάνεται κυρίως με τις δράσεις για χωριστή συλλογή των πρασίνων που φθάνει στο 80% έως 100% των εκτιμώμενων παραγόμενων ποσοτήτων, ενώ η ανάπτυξη δικτύου καφέ κάδων λειτουργεί ως συμπληρωματική δράση που εξελίσσεται σταδιακά.
- Σε όλα τα τοπικά σχέδια αναδεικνύεται η αναγκαιότητα δημιουργίας χώρων είτε εντός του δήμου είτε σε συνεξυπηρέτηση με όμορο δήμο για την υποδοχή των χωριστά συλλεγόντων υλικών. Αυτό αφορά για όλους τους δήμους τουλάχιστον τα ογκώδη και πράσινα.
- Πλέον αυτού, σχεδόν το σύνολο των ΤΣΔ προβλέπει την δημιουργία σημείων ή νησίδων συλλογής και κατά περίπτωση μικρών ή και μεγάλων πρασίνων σημείων.
- Οι σημαντικές αποκλίσεις των στοιχείων που έχουν αναλυτικά καταγραφεί για τα προτεινόμενα Πράσινα Σημεία, όσον αφορά στην απαιτούμενη έκταση, στο κόστος και κυρίως στην εκτίμηση του λειτουργικού κόστους κατά την εκτίμηση της Ομάδας Εργασίας είναι η εμπράγματη επιβεβαίωση της αναγκαιότητας να προχωρήσει η μελέτη εξειδίκευσης για Δίκτυο Κεντρικών Πρασίνων Σημείων.
- Αναδεικνύεται από το περιεχόμενο των ΤΣΔ και σε ορισμένα από αυτά γίνεται ειδική επί τούτου αναφορά ότι η επιτυχία εφαρμογής των ΤΣΔ και της μετάβασης στη νέα αντίληψη διαχείρισης αποβλήτων απαιτεί την αναδιάρθρωση των υπηρεσιών καθαριότητας και την στελέχωση με εκπαιδευμένο προσωπικό.
- Καθολική η διαπίστωση ότι προϋπόθεση για την υλοποίηση των δράσεων χωριστής συλλογής είναι α) η ενίσχυση του μηχανολογικού εξοπλισμού και εν γένει των υποδομών των ΟΤΑ και β) η ενίσχυση των ΟΤΑ σε προσωπικό.

- Η επίτευξη των στόχων χωριστής συλλογής των συσκευασιών, των λοιπών ανακυκλώσιμων και ειδικών ρευμάτων προβλέπεται, σχεδόν στο σύνολο των ΤΣΔ, να πραγματοποιηθεί με την υποστήριξη των υφιστάμενων ΣΕΔ. Ειδικότερα, για το έντυπο χαρτί, προβλέπεται σε μεγάλο μέρος των ΤΣΔ, η υποστήριξη του ΕΔΣΝΑ. Το σημείο αυτό, δεδομένης και της παρατήρησης που τέθηκε από πολλούς στη διάρκεια της διαβούλευσης, έχει ιδιαίτερη σημασία. Η αλήθεια είναι ότι η ύπαρξη των ΣΕΔ είναι σε εφαρμογή του ν. 2939/2002 και η λειτουργία των ΣΕΔ είναι βάσει των διαχειριστικών σχεδίων που καταρτίζουν τα ΣΕΔ και εγκρίνει ο ΕΟΑΝ, ο οποίος και έχει την αρμοδιότητα παρακολούθησης της λειτουργίας τους. Ως εκ τούτου η πρόβλεψη των ΤΣΔ για ενίσχυση των δικτύων χωριστής συλλογής από τα ΣΕΔ είναι δυνατή, υπό το υπάρχον θεσμικό πλαίσιο, στο βαθμό που προβλέπεται στα εγκεκριμένα διαχειριστικά σχέδια των ΣΕΔ. Το θέμα είναι ιδιαίτερα κρίσιμο όταν πρόκειται για ΣΕΔ εθνικής εμβέλειας. Ως εκ τούτου πέραν της αλλαγής στο θεσμικό πλαίσιο των ΣΕΔ(πρόβλεψη του ΕΣΔΑ) επιβεβαιώνεται η αναγκαιότητα για ανάπτυξη συνεργασίας θεσμικά κατοχυρωμένης ανάμεσα σε ΕΟΑΝ/ΣΕΔ –ΕΔΣΝΑ-ΟΤΑ. ενημέρωσης –γνωμοδότησης εγκατάσταση θεσμικά δομών συνεργασίας».
- Η στρατηγική της πρόληψης –επαναχρησιμοποίησης και η προώθηση της κυκλικής οικονομίας (στρατηγική κατεύθυνση του ΕΣΔΑ) υπάρχει ως θεμελιώδης αρχή στο σύνολο σχεδόν των ΤΣΔ. Σε μικρό αριθμό ΤΣΔ γίνεται αναλυτικότερη επεξεργασία έως και προτάσεις για την δημιουργία υπερτοπικών Κέντρων Επαναχρησιμοποίησης, ως επενδυτική δραστηριότητα, όπου σημειώνεται η ανάγκη για περαιτέρω διερεύνηση οικονομικής σκοπιμότητας κλπ. Επισημαίνεται ότι αυτές οι επενδυτικές δραστηριότητες δεν πρέπει να αντιπαρά τίθενται αλλά πρέπει να συμπλέουν & να εντάσσονται αρμονικά στον εμπορικό κύκλο των δήμων.
- Στη συντριπτική πλειοψηφία των ΤΣΔ, η διαχείριση/επεξεργασία των χωριστά συλλεγόντων προβλέπεται είτε στις υφιστάμενες εγκαταστάσεις του ΕΔΣΝΑ είτε σε νέες υποδομές που θα συνεξυπηρετούν ομάδα δήμων. Ειδικότερα καταγράφουμε ως προτάσεις με σχετικό βαθμό ωριμότητας σε επίπεδο προθέσεων και αφορούν μονάδες διαχείρισης /επεξεργασίας για εξυπηρέτηση πλέον του ενός δήμου τις παρακάτω :
 - ✓ Η ομάδα των δήμων Ηράκλειο-Νέα Φιλαδέλφεια/Χαλκηδόνα-Ν.Ιωνία-Μεταμόρφωση υπέβαλε κοινό Τοπικό Σχέδιο με πρόβλεψη πλέον των άλλων δράσεων μονάδας επεξεργασίας βιοαποβλήτων (80.000 τόνων/ετος)και σε δεύτερο στάδιο μονάδα επεξεργασίας υπολειπόμενων συμμείκτων (έναρξη λειτουργίας 2019).Ο Δήμος Ηρακλείου κατέθεσε και δημοτικό Τοπικό Σχέδιο όπου προβλέπονται δράσεις επί πλέον (;) του κοινού ΤΣΔ.
 - ✓ Ο Δήμος Μεγάρων προβλέπει την δημιουργία μονάδα επεξεργασίας βιοαποβλήτων και συμμείκτων με πρόθεση να δεχτεί επί πλέον ΟΤΑ.
 - ✓ Ο Δήμος Αθήνας προβλέπει μονάδα επεξεργασίας συμμείκτων/βιοαποβλήτων 200τόνων/ημέρα σε συνεργασία με δήμο Αιγάλεω.
 - ✓ Ο Δήμος Μαραθώνα, σύμφωνα με τη μελέτη στρατηγικού σχεδιασμού, προβλέπει μονάδα επεξεργασίας βιοαποβλήτων /πρασίνων.

- ✓ Ο Δήμος Μοσχάτου – Ταύρου σε συνεργασία με τον Δήμο Ν. Σμύρνης & τον Δήμο Καλλιθέας προβλέπει μονάδα επεξεργασίας βιοαποβλήτων /πρασίνων.
- ✓ Ο Δήμος Πειραιά δηλώνει την πρόθεση δημιουργίας μονάδα επεξεργασίας βιοαποβλήτων διαδημοτικής εξυπηρέτησης.
- Σε μεγάλο αριθμό ΤΣΔ προτείνεται η δημιουργία Τοπικών Σταθμών Μεταφόρτωσης.
- Όσον αφορά στους **χώρους τελικής διάθεσης** μόνο ο δήμος Ωρωπού προβλέπει ότι εξετάζει να διαθέσει τα υπολείμματα του & τα ΑΕΚΚ σε χώρο διάθεσης εντός των διοικητικών του ορίων. Οι υπόλοιποι υπολογίζουν ως αποδέκτη, σε αυτή τη περίοδο, τη Φυλή.

B. Αξιολόγηση - Συμπεράσματα

Από την ενδελεχή μελέτη για αξιολόγηση – ενσωμάτωση των ΤΣΔΑ που έχουν υποβληθεί στον ΠΕΣΔΑ προκύπτουν τα παρακάτω σημαντικά συμπεράσματα.

- Σε όλα σχεδόν τα ΤΣΔΑ γίνονται αποδεκτοί οι εξαιρετικά φιλόδοξοι στόχοι που θέτει ο ΠΕΣΔΑ όμως εκφράζεται ηχηρά η ανησυχία για την εφικτότητα επίτευξης τους έως το 2020. Σε αρκετές περιπτώσεις εξετάζεται **ένα δεύτερο ρεαλιστικό σενάριο που μεταθέτει χρονικά την επίτευξη των στόχων του ΠΕΣΔΑ.**
- Κοινή διαπίστωση όλων των ΤΣΔΑ είναι η **ανάγκη να υπάρχει μια μεταβατική περίοδος διετούς ή τριετούς διάρκειας** για την αλλαγή του μοντέλου διαχείρισης αποβλήτων. Άλλωστε τα ΤΣΔΑ είναι δυναμικά εργαλεία που διαρκώς εξελίσσονται & επαναπροσδιορίζονται διαρκώς στις υφιστάμενες συνθήκες. Το διάστημα αυτό θα αξιοποιηθεί για να γίνουν οι αναγκαίες προετοιμασίες & προσαρμογές σε όλο το φάσμα της διαχείρισης & να διεξαχθεί **ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα ποιοτικής σύστασης αποβλήτων** που θα επικαιροποιήσει τα υφιστάμενα στοιχεία. Παράλληλα **θα αξιοποιηθούν πλήρως οι υφιστάμενες υποδομές** σύμφωνα με τις κατευθύνσεις, τις προτεραιότητες & τις επιλογές του νέου μοντέλου διαχείρισης απορριμμάτων της Αττικής. Τα αποτελέσματα & οι εμπειρίες της μεταβατικής περιόδου **θα αξιοποιηθούν στην ενδιάμεση αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ Αττικής** που προγραμματίζεται να γίνει το 2017.
- Όσον αφορά στα **δίκτυα χωριστής συλλογής** (βιοαποβλήτων, ανακυκλωσίμων, πρασίνων, ογκωδών & λοιπών ειδικών ρευμάτων) το σύνολο των δήμων θεωρούν ότι η ανάπτυξή τους είναι **ζήτημα πρώτης προτεραιότητας** & πρέπει να προχωρήσει άμεσα. Επίσης όλοι οι δήμοι **θεωρούν δεδομένη την πλήρη χρηματοδότησή τους** για την ανάπτυξη των δικτύων αυτών. Χρήζει διερεύνησης η ύπαρξη ή μη δυνατότητας πλήρους χρηματοδότησης των δικτύων χωριστής συλλογής από τα υφιστάμενα χρηματοδοτικά εργαλεία, τον ΦοΣΔΑ, την Περιφέρεια Αττικής και τα συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης.
- Σύμφωνα με τις προβλέψεις των περισσότερων ΤΣΔΑ **τα ρεύματα υλικών συσκευασίας & λοιπών αποβλήτων που θα συλλέγεται χωριστά** ακολουθούν τη ροή που προβλέπεται στα κατά περίπτωση εγκεκριμένα από τον ΕΟΑΝ επιχειρησιακά σχέδια. Επισημαίνεται ότι όλα τα επιχειρησιακά σχέδια τελούν υπό αναμόρφωση σύμφωνα με το ΕΣΔΑ. Αναμένεται η νέα προσέγγιση τους που θα εγκριθεί από τον ΕΟΑΝ. Τα υπόλοιπα ΤΣΔΑ ακολουθούν ανεξάρτητη προσέγγιση από την ενιαία προσέγγιση των συστημάτων. Προτείνεται να διερευνηθεί η ύπαρξη ή μη δυνατότητας κοινής συλλογής ανακυκλωσίμων & υλικών συσκευασίας ανά υλικό (χαρτί, γυαλί, μέταλλο, πλαστικό) ή ομάδες αυτών για την επίτευξη οικονομίας κλίμακας & χώρου.
- Τα **Πράσινα Σημεία & τα Κέντρα Επαναχρησιμοποίησης** έχουν ενσωματωθεί ως αναγκαία εργαλεία στη φιλοσοφία του νέου σχεδιασμού διαχείρισης απορριμμάτων των δήμων. Εκκρεμούν προς επίλυση πλήθος νομικών & διοικητικών ρυθμίσεων που αφορούν τη χωροθέτησή τους καθώς και η εξασφάλιση της

απαιτούμενης γης (διαθεσιμότητα, πόροι). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι μόνο για την περίπτωση της Αθήνας απαιτείται συνολικά έκταση περίπου 35 - 40 στρεμμάτων. **Το επενδυτικό & το λειτουργικό κόστος των Πράσινων Σημείων είναι σημαντικοί παράμετροι που πρέπει να ληφθούν υπόψη στις τελικές επιλογές.** Το πρώτο ΟΠΣ της Αθήνας που θα κατασκευαστεί σε ιδιόκτητο χώρο 4,5 στρεμμάτων στον Βοτανικό, θα υποδέχεται σε πλήρη λειτουργία 3.180 τν ετησίως, έχει κόστος κατασκευής 6,5 Μ€ & ετήσιο κόστος λειτουργίας 1,4 Μ€.

- Σύμφωνα με τις προβλέψεις σχεδόν όλων των ΤΣΔΑ **το ρεύμα των πράσινων που θα συλλέγεται χωριστά**, οδηγείται σε καθορισμένο χώρο προς τεμαχισμό και στη συνέχεια είτε (i) πρωτίστως προς επεξεργασία σε επιτόπου μονάδες (κομποστοποίηση, ενεργειακή αξιοποίηση) είτε (ii) δευτερευόντως μεταφέρεται εκτός προς επεξεργασία σε εγκαταστάσεις του ΕΔΣΝΑ. Άμεσα μεταβατικά ή εναλλακτικά μπορεί να χρησιμοποιηθούν οι κινητοί λειοτεμαχιστές του ΕΔΣΝΑ σε χώρο που θα υποδειχθεί από τους δήμους & στη συνέχεια να προωθούνται προς επεξεργασία στο ΕΜΑΚ είτε να αξιοποιούνται ως έχουν από τον δήμο. Άμεσα αποτελέσματα (i) σημαντική μείωση του κόστους μεταφοράς για τους δήμους λόγω μείωσης του όγκου των κλαδεμάτων, (ii) σημαντική αποφόρτιση (7 – 10% κ.β. του συνόλου) του ΧΥΤΑ Φυλής (iii) εκτροπή από ταφή σημαντικής ποσότητας βιοαποβλήτων (της τάξεως 7 – 10% κ.β.).
- Επίσης σύμφωνα με τις προβλέψεις σχεδόν όλων των ΤΣΔΑ **το ρεύμα των ογκωδών που θα συλλέγεται χωριστά** οδηγείται στα ΠΣ, απομακρύνονται τα προς επαναχρησιμοποίηση & τα υπόλοιπα προωθούνται στον τελικό αποδέκτη (συστήματα ή ΦοΣΔΑ) με ή χωρίς τεμαχισμό.
- Η οικιακή κομποστοποίηση όπως & οι μηχανικοί κομποστοποιητές σε μεγάλους παραγωγούς επιλέγονται στα ΤΣΔΑ ως δράσεις που λειτουργούν συμπληρωματικά του δικτύου χωριστής συλλογής βιοαποβλήτων & ως τέτοιες έχουν μικρή συμβολή στην επίτευξη των στόχων του ΠΕΣΔΑ.
- **Το ρεύμα των βιοαποβλήτων** που θα συλλέγεται χωριστά (i) στους περισσότερους δήμους οδηγείται προς επεξεργασία σε εγκαταστάσεις του ΕΔΣΝΑ (ii) στους υπόλοιπους δήμους θα επεξεργάζεται σε εγκαταστάσεις κομποστοποίησης επιτόπου. Άμεσα, μπορεί να χρησιμοποιηθεί η υφιστάμενη υποδομή του ΕΜΑΚ για την υποδοχή & αξιοποίηση των βιοαποβλήτων που συλλέγονται χωριστά στους δήμους. Άμεσα αποτελέσματα (i) σημαντική αποφόρτιση του ΧΥΤΑ Φυλής της τάξεως των 300.000 τόννων βιοαποβλήτων (ii) παραγωγή compost υψηλής ποιότητας (iii) άμεση επίτευξη, σε μεγάλο βαθμό, των στόχων που έχουν τεθεί στο ΠΕΣΔΑ για τα βιοαπόβλητα & τα βιοαποδομήσιμα. Ο αριθμός των εγκαταστάσεων & η δυναμικότητα τους θα εξαρτηθεί από τη διαθεσιμότητα εκτάσεων κατάλληλου μεγέθους, από τις επιλογές των αρμοδίων & των εμπλεκόμενων οργάνων, από τον εξυπηρετούμενο πληθυσμό, τις απαιτούμενες μεταφορές, την τεχνολογία κα.
- Σύμφωνα με τις προβλέψεις σχεδόν όλων των ΤΣΔΑ **τα υπολειμματικά σύμμεικτα** οδηγούνται σε κεντρικές μονάδες επεξεργασίας του ΕΔΣΝΑ. Για τη μείωση του κόστους μεταφοράς οι δήμοι χρησιμοποιούν ΤΣΜΑ. Υπάρχουν λίγοι δήμοι που προβλέπουν ότι σε επόμενο στάδιο θα προχωρήσουν σε μερική επεξεργασία (του

οργανικού κλάσματος) πριν το στείλουν για τελική διάθεση. Σε κάθε περίπτωση πρέπει να εξεταστεί η δυνατότητα μεταβατικά ή μόνιμα να κατασκευαστούν συγκροτήματα ολοκληρωμένης διαχείρισης βιοαποβλήτων & υπολειμματικών σύμμεικτων εξασφαλίζοντας λύσεις & σε ενδεχόμενες διακυμάνσεις της ποσόστωσης βιοαποβλήτων - συμμείκτων.

- Τα ΤΣΔΑ καταγράφουν ότι ο βαθμός εμπλοκής που επιλέγουν οι δήμοι να έχουν στη διαχείριση των διάφορων επιμέρους ρευμάτων (υλικά συσκευασίας, πράσινα, ογκώδη, βιοαπόβλητα υπολειμματικά σύμμεικτα, λοιπά απόβλητα) & στα στάδια (συλλογή, διαλογή, επεξεργασία, διάθεση) κυμαίνεται από καθολικός έως μηδενικός. Η καταγεγραμμένη αντικειμενική αδυναμία καθολικής ανάληψης της ευθύνης διαχείρισης των απορριμμάτων από κάθε δήμο της Αττικής ξεχωριστά που εδράζεται στην γεωμορφολογική ιδιαιτερότητα της μητροπολιτικής Αττικής είναι ο λόγος δημιουργίας του ενιαίου συνδέσμου διαχείρισης των απορριμμάτων της Αττικής. Σήμερα, αναδεικνύεται & επαναεπιβεβαιώνεται ο ρόλος του ΕΔΣΝΑ που του προσδίδουν οι δήμοι της Αττικής μέσα από τα ίδια τα ΤΣΔΑ τους. Ο ΕΔΣΝΑ είναι ο διαδημοτικός φορέας της τοπικής αυτοδιοίκησης που με την επιστημονική του επάρκεια & την επιχειρησιακή του δυνατότητα, σχεδιάζει, παρακολουθεί την εφαρμογή των ΤΣΔΑ, υλοποιεί τον ΠΕΣΔΑ, συντονίζει & συμπληρώνει τις δράσεις των δήμων & εν κατακλείδι ολοκληρώνει τη διαχείριση των απορριμμάτων της Αττικής. **Ο ΠΕΣΔΑ υπακούοντας στην προσέγγιση της ενιαίας αποκεντρωμένης διαχείρισης σε περιφερειακό επίπεδο όπως αυτή καταγράφεται στα ΤΣΔΑ προκρίνει την μια ενιαία διαχειριστική ενότητα για την ηπειρωτική Αττική.**
- Η δημιουργία της **διαδραστικής πλατφόρμα για μια κοινωνία μηδενικών αποβλήτων** είναι το απαραίτητο εργαλείο για την ενημέρωση των περιφερειακών στρατηγικών και προγραμμάτων οικονομικής ανάπτυξης. Υπακούει στις αρχές της **βιομηχανικής οικολογίας**, με ιδιαίτερη έμφαση στην ανταλλαγή υλικών και ενέργειας, συμβάλλοντας καθοριστικά στην πρόληψη & στην επαναχρησιμοποίηση. Χρησιμοποιώντας τη χαρτογράφηση των δεδομένων και την ανάλυση της ροής των υλικών (ΑΡΥ) για τον εντοπισμό της διαθεσιμότητας (προσφοράς) των πόρων και της ζήτησης μέσα σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή μας δίνει τη δυνατότητα να υπολογιστούν δείκτες, να αναπτυχθούν στρατηγικές και μέτρα για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας την ροής των υλικών. Προτείνεται η ανάπτυξη & λειτουργία ως πρώτης προτεραιότητας δράση.
- Με την υλοποίηση των δράσεων των ΤΣΔ και της Αναθεώρησης του ΠΕΣΔΑ συνολικά αναμένεται παραγωγή μεγάλων ποσοτήτων compost υψηλής ποιότητας ή λιγότερο καλής ποιότητας (όπως και αναμένεται θα είναι κατά την πρώτη περίοδο). Αναζητείται αποδέκτης (σημείο ελέγχου και από τις χρηματοδοτικές αρχές). Η προοπτική αξιοποίησης αυτών των ποσοτήτων για την αποκατάσταση λατομείων είναι ένα σενάριο σοβαρό αλλά αυτό σημαίνει διερεύνηση των νομικών και θεσμικών δεσμεύσεων που υπάρχουν για τους διαθέσιμους/κατάλληλους προς τούτο χώρους και εξασφάλιση των όρων παρέμβασης.
- Σε εφαρμογή και υποστήριξη των ΤΣΔ **για τη χωριστή συλλογή έντυπου χαρτιού σε στοχευμένους παραγωγούς** όπως δημόσιες υπηρεσίες, μονάδες εκπαιδευτικού

ενδιαφέροντος, επιχειρήσεις και άλλους σημαντικούς παραγωγούς η Ομάδα Εργασίας προτείνει να προχωρήσει η ανάπτυξη του προγράμματος του ΕΔΣΝΑ «Κάντο και Εσύ». Επισυνάπτεται προκαταρκτική έκθεση για την ανάπτυξη του προγράμματος με δαπάνη 3.550.000,00 € σε ορίζοντα δεκαετίας.

Γ. Σκέψεις για τους Χώρους Διάθεσης Απορριμμάτων/Υπολειμμάτων

Γ.1. Προβλέψεις ΤΣΔ

Στα ΤΣΔΑ των δήμων αποτυπώνεται ξεκάθαρα, ανεξάρτητα με την ένταση που διατυπώνεται, η άρνηση των δήμων να συμβάλουν ουσιαστικά στην επίλυση του τεράστιου προβλήματος της τελικής διάθεσης των απορριμμάτων αναλαμβάνοντας το μερίδιο που τους αναλογεί. Μοναδική εξαίρεση σ' αυτή την πραγματικότητα, όσον αφορά την ηπειρωτική Αττική, είναι ο δήμος Ωρωπού ο οποίος εξετάζει το σενάριο να διαθέσει τα δικά ΤΟΥ υπολείμματα & τα ΑΕΚΚ σε υπό αποκατάσταση λατομείο εντός των διοικητικών του ορίων. Οι υπόλοιποι υποδεικνύουν ή υπονοούν τη Φυλή. Η παράθεση των λόγων & η ανάλυση των αιτιών για την στάση αυτή έχει απασχολήσει πολλές φορές στο παρελθόν το επιστημονικό δυναμικό & εν τέλει το πολιτικό προσωπικό που είναι υπεύθυνο για τη λήψη των αποφάσεων. Ο κατάλογος των κάθε λογής αντιδράσεων από κατοίκους περιοχών που «πιθανόν» να υποδέχονταν χώρους διάθεσης απορριμμάτων είναι μακρύς & έφτασε στο επίπεδο των λαϊκών εξεγέρσεων. Το ζήτημα των χώρων τελικής διάθεσης είναι εκρηκτικό & μπορεί να λάβει εύκολα ανεξέλεγκτες διαστάσεις. Επιβάλλεται ο χειρισμός του προβλήματος να γίνει με απολύτως διαφανή & αμιγώς τεχνοκρατικό τρόπο από ανεξάρτητη, διεπιστημονική ομάδα ειδικών.

Γ.2. Τι κάνουμε

Υπηρετώντας με συνέπεια αυτές τις αρχές & κατευθύνσεις η ΟΕ για την 2^η αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ πρότεινε στον οδικό χάρτη για την ολοκλήρωση του ΠΕΣΔΑ τα εξής :

- **«Ε. Συγκεκριμενοποίηση των κριτηρίων χωροθέτησης υποδομών & προδιαγραφές ζώνες - περιοχές χωροθέτησης των προβλεπόμενων υποδομών.** Ο ΠΕΣΔΑ δεν χωροθετεί (εντοπισμός θέσης) τις προβλεπόμενες σε αυτόν υποδομές. Όμως είναι υποχρεωτικό να οριστούν στον ΠΕΣΔΑ συγκεκριμένα κριτήρια χωροθέτησης σύμφωνα με τα οποία θα προκύψουν οι χάρτες αποκλεισμού & οι προτεινόμενες κατάλληλες ζώνες - περιοχές χωροθέτησης των προβλεπόμενων υποδομών.» &
- **«Θ. Εξειδίκευση του δικτύου ΧΥΤ**
 - Κατ' αντιστοιχία με το παραπάνω δίκτυα με τις ίδιες αρχές & προσεγγίσεις & σύμφωνα με τα κριτήρια χωροθέτησης ΧΥΤ & με τις επεξεργασμένες προτάσεις των ΤΣΔ θα εξειδικευτεί & το δίκτυο ΧΥΤ.
 - Σύμφωνα με τα συγκεκριμένα κριτήρια χωροθέτησης θα προκύψουν οι χάρτες αποκλεισμού & οι προτεινόμενες κατάλληλες ζώνες - περιοχές χωροθέτησης των ΧΥΤ.
 - Στα πλαίσια της εξειδίκευσης του δικτύου ΧΥΤ θα εξεταστούν οι υφιστάμενες υποδομές (ΧΥΤΑ Φυλής, ΧΥΤ Γραμματικού) & οι προβλεπόμενες στον ν. 3164/2003 θέσεις για να αποσαφηνιστούν ζητήματα που αφορούν τη δυνατότητα αξιοποίησής τους, την καταλληλότητα, & την λειτουργική τους ετοιμότητα και άλλα συναφή.

- **Στόχος είναι να προσδιοριστούν ο αριθμός & οι θέσεις των ΧΥΤ, ο εξυπηρετούμενος ανά μονάδα πληθυσμός, να διαστασιολογηθούν, να κοστολογηθούν & να βρεθούν τα χρηματοδοτικά εργαλεία που θα αξιοποιηθούν.»**

Η ΟΕ για την 2^η αναθεώρηση του ΠΕΣΔΑ επιμένει στην ίδια προσέγγιση για την αντιμετώπιση του θέματος. Επιπροσθέτως επισημαίνει τους κινδύνους που εμπεριέχουν βιαστικοί ή άκαιροι χειρισμοί.

Στο διάστημα μέχρι την ολοκλήρωση των προαναφερθέντων θα δοθεί η δυνατότητα να επιλυθούν ορισμένα κρίσιμα ζητήματα όπως :

- **Εναρμόνιση προβλέψεων ΕΣΔΑ & ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας**
Ενδεικτικά επισημαίνεται ότι στα άρθρα 21 παρ. 5 και 38 παρ. στ (αντιστοίχως και το Παράρτημα Χ) του Ρυθμιστικού Σχεδίου Αθήνας προβλέπονται ως υποδομές για τα απορρίμματα της Αττικής οι 3 ΟΕΔΑ, στοιχείο που πρέπει να αξιολογηθεί στο πλαίσιο της υπό εκπόνηση ΣΜΠΕ.
- **Η διαθέσιμη χωρητικότητα του/των υφιστάμενου/ων Χώρου/ων Διάθεσης & λήψη απόφασης για την επιλογή του σεναρίου εξάντλησής της**
Με τη σημερινή φόρτιση (ετήσιο φορτίο απορριμμάτων σήμερα 1.861.000 τον-2014) του μοναδικού εν λειτουργία ΧΥΤΑ Φυλής η εναπομένουσα ωφέλιμη χωρητικότητά του, σύμφωνα με την προφορική ενημέρωση που έχουμε λάβει (το Νοε 2015) και χωρίς να γνωρίζουμε ειδικότερα στοιχεία, φαίνεται να εξαντλείται σε 38 μήνες, δηλ την 31-Ιαν-2019.
Αυτό, εφόσον παραμείνει το σημερινό σενάριο πλήρωσης - εξάντλησης της διαθέσιμης χωρητικότητας του ΧΥΤΑ Φυλής για την ταφή του συνόλου των προς διάθεση ΑΣΑ, σημαίνει ότι έως την 31^η Ιαν 2019 (η ημερομηνία έχει ένα βαθμό αβεβαιότητας και τίθεται ενδεικτικά) θα πρέπει να τερματιστεί οριστικά τη λειτουργία του ΧΥΤΑ Φυλής και να αρχίσουν να μεταφέρονται ΟΛΑ τα φορτία των προς ταφή απορριμμάτων της Αττικής στους ή στο νέο ΧΥΤ.
Απαιτούνται λοιπόν νέοι ΧΥΤ οι οποίοι πρέπει να είναι σε θέση να λειτουργούν το αργότερο από το Φεβ 2019. Στην περίπτωση που επιλεγεί διαφορετικό σενάριο πλήρωσης του ΧΥΤΑ Φυλής, η αξιοποίηση της διαθέσιμης χωρητικότητας για μέρος των ΑΣΑ, σενάριο που πιθανόν σχετίζεται με την εξυπηρέτηση των όμορων δήμων κατά προτεραιότητα και επί μακρόν, τότε απαιτείται αναζήτηση χώρων διάθεσης που θα τεθούν σε λειτουργία πολύ νωρίτερα.
- Σημειώνουμε ειδικότερα για τη διαθεσιμότητα του ΧΥΤ στο Γραμματικό ότι η χρήση του τελεί υπό την προϋπόθεση να έχουν εκτελεστεί τα πρόσθετα έργα που απαιτούνται για την διασφάλιση αποτροπής ρύπανσης.
- Πλήρης διερεύνηση (νομική, προβλέψεις ρυθμιστικού, ιδιοκτησιακό καθεστώς κα) της δυνατότητας χρήσης των λατομείων
- Λήψη απόφασης για τα συγκεκριμένα κριτήρια χωροθέτησης των χώρων διάθεσης

Η Ομάδα Εργασίας

Ασημακοπούλου Γεωργία

Κοτσεκίδου Αναστασία

Αρβανίτης Γεώργιος

Σκιάδη Όλγα

Ζαρμπούτης Θεόδωρος

Σταματοπούλου Ευθυμία

Καρακάσης Παντελής

Σύψας Κώστας

Μανιάτη Μαρία